

90 615
22

54083

494170

Anul III.

Cernăuți, 28 Mai 1913.

Nr. 1.

P. R. 37

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară:

Pe an . . . . . 6 cor.—
 Pe șese luni . . . . . 3 cor.—
 Un număr 30 bani.

Abonamentul în România și străinătate:

Pe an . . . . . 8 lei.—
 Pe șese luni . . . . . 4 lei.—

Redacția și Administrația: Cernăuți, Str. Metgher 8.

Societatea pentru cultură și școlile particulare.

Dintre acțiunile frumoase, laudabile și de folos pentru cultura românească în Bucovina, pe cari „Societatea pentru cultură“ le-a întreprins în anii din urmă, acțiunea pe terenul școlar este desigur cea mai însemnată și va forma o pagină de glorie în istoria societății. Căci, dacă lupta pentru școală, pentru luminarea poporului, e în sine o operă de cultură în cel mai frumos înțeles al cuvântului, lupta pe care a pornit-o și o sprijinește „Soc. p. cult.“ e o operă de întărire, ba de salvare a românismului în această țară. Și ce faptă mai frumoasă poate să îndeplinească o societate de cultură națională decât aceea de-a pune stavilă năvălirii unui element dușman, distrugător al elementului românesc!

Și „Societatea“ merită nu numai toată recunoștința, dară și un sprijin cât se poate de efectiv, căci acțiunea ei se arată a nu fi o întreprindere aventuroasă fără sorti de reușită, căci cele 14 școli particulare susținute de societate dau rezultate foarte îmbucurătoare și avem nădejde că, cu ajutorul lor, după un șir oarecare de ani, raportul numeric dintre români și ruteni se va schimba considerabil în favorul nostru. Dar e bine să se releveze și jertfele ce le face Societatea pentru susținerea școlilor, pentru a arăta că sprijinul din partea publicului ce contribuie la fondul școlar

BIBL. UNIV. CLUJ-RAPOCA
Nr. 51.v. 1362 1913

încă e departe să fie încâtva îndestulător. În 1912, contribuiriile benevole nici n'au ajuns deplin suma de 6 mii coroane, pe când societatea a cheltuit peste 18 mii, afară de altele 22 mii, cheltuite pentru zidirea școlii din Marițeia. În preliminarul anului 1913, contribuiriile publicului sunt arătate cu 12 mii de coroane (sigur pe baza declarațiilor făcute până acuma), însă cheltuielile se vor urca, prin sporirea necesară a numărului claselor la diferitele școli, la 31 de mii! Va să zică, să nu se creadă că societatea nu face pentru susținerea școlilor decât să administreze fondul școlar nutrit de publicul românesc, ea trebuie să facă sacrificii grele în cari se leagă toate veniturile ei, și aceasta e un motiv mai mult, ca ea să fie sprijinită de toată suflarea românească. Căci, dacă recunoaștem utilitatea și necesitatea acțiunii interprinsă de societate, trebuie să aflăm și energia și bunăvoința de-a contribui fiecare, după puterile noastre la reușita acestei acțiuni.

Nu e vorba, sunt și „români“ cari nu recunosc îndreptățirea școlilor particulare, dar de aceștia vor fi, sperăm, numai puțini, căci nu știm câți se vor fi aflând care să califice școlile particulare de „prostii“ de-ale „popii Bejan, ucrainul“ precum o face d. Chisanovici, „omul de școală“ ce zice că reprezintă interesele școlii în dietă! E un noroc că astfel de oameni nu au influența ce ar dori-o la popor, căci atunci ei în adevăr ar paraliza mișcarea noastră națională care a pornit, așazicând, de jos în sus, dela popor la intelectuali, cari, aceștia, nu ar fi în stare nici cu sute de mii de coroane, să înființeze o școală între „ucrainii“ batjocuriți de „Foaia Poporului“.

Dar cu „români“ de aceștia ne vom mai ocupa cu alt prilej, scopul rândurilor acestora a fost de-a aprecia după merit acțiunea vrednică de toată încurajarea a „Societății pentru cultura și literatura română“, și de a apela din nou la spiritul de jertfă al Românilor, pentru ca să se ducă la bun sfârșit o operă de o importanță vitală pentru Românii din Bucovina.

Festivitățile jubilarie ale școlii reale gr.-or.

În zilele de 17 și 18 ale lunii Maiu și-a serbat școala reală gr. or. în Cernăuți jubileul de 50 de ani de existență. Frumoase și înălțătoare au fost serbările jubilarie ale acestui institut și au decurs în cea mai bună ordine grație conducerii iscusite a d-lui cons. guvernial Mandicevski.

Serbările au început Sâmbătă deminează în 17 Maiu. Mai întâiu s'au făcut rugăciuni pentru sufletul reposităilor directori Tausch și Korn și seara s'a dat un concert în sala filarmonică. Sala era ocupată până la ultimul loc și auditoriul a ascultat cu mare plăcere piesele ce s'au cântat. Mai întâiu a cântat corul eleviilor, secundat de orchestra militară și de soliști probați o cantată compusă de profesorul dela conservatorul din Viena d. Dr. Eusebie Mandicevski, fratele directorului școlii reale d. Constantin Mandicevski. În partea a doua s'a cântat de un cor mixt puternic compus de cântăreți și cântărețe de cele mai de samă ce le are Cernăuțul, — membri ai diferitelor societăți corale — o liturgie grecească pusă de asemenea pe note de d. Dr. Eusebie Mandicevski. Partea aceasta a concertului a fost dirijată de însuș compozitorul care a venit anume pentru scopul acesta din Viena.

Când publicul asculta cu cea mai mare atenție liturgia grecească, deodată se auziră două șuerături urmate de strigăte de protest care însă pe loc au și încetat. Incidentul a fost provocat de niște moscofilii cari căutau să facă scandal pentru că, cum se zice, între coriste erau și câteva ovreice. Poliția a luat pe scandalagii de spate și i-a scos frumos afară. Pentru încercarea lor de a conturba o serbare școlară atât de însemnată la care asista un foarte numărș și ales public au căpătat scandalagii Gerowski, unul candidat de advocat altul student universitar, o pedeapsă de câte 200 de coroane.

Mulțămită ținutei bărbătești a conducătorului care a rămas cu sânge rece concertul nu s'a întrerupt prin incidentul acesta condamnabil, ci a urmat până la fine. Aplauzele entuziaste erau cea mai bună dovadă că concertul a plăcut deosebit publicului. Mari ovații i s'au făcut compozitorului liturgiei d-lui Mandicevski. Unele părți din liturgie au trebuit bisate. — D. Dr. Ilarion Verenca, absolvent al conservatorului din Viena, are meritul de a fi inițiat concertul acesta și de a fi exercitat liturgia grecească în timp de mai multe săptămâni.

Duminică, a doua zi, s'au celebrat liturgie în toate bisericile la cari au azistat tot corpul profesoral cu elevii. Preoții au ținut frumoase predici amintind în cuvinte elogioase de școala reală gr. or. După isprăvirea serviciului divin s'au adunat atât elevii cât și oaspeții în edificiul școlii reale frumos decorat cu steaguri și verdeață. În vestibulul institutului s'au făcut desvălirea unei table comemorative, o frumoasă tablă de marmoră roșă închinată școlii de foștii săi elevi La desvălirea tablei au luat parte

Mitropolitul, toată oficialitatea și un mare număr de foști elevi și oaspeți din capitală și provincie.

Duminică după masă a avut loc serbarea comemorativă în sala sinodală a mitropoliei. A durat două ceasuri dela 4½ până la 6½.

Cuvântul de deschidere l-a rostit directorul școlii reale d. consilier guvernial Constantin Mandicevschi, care în cuvinte alese a salutat pe Excelența Sa Mitropolitul, pe d. consilier aulic Görz de Astein, reprezentantul guvernului, și pe toți oaspeții sosiți în număr foarte mare.

A urmat apoi discursul festiv rostit de d. profesor Emilian Forgaci în limba germană. Oratorul a știut să captiveze dela început atenția publicului și a ținut-o încordată timp de jumătate de oră prin conținutul miezios și foarte interesant, prin expunerile clare și foarte întemeiate ale orățiunii sale. Trebuie să mai amintim că vocea puternică și sonoră a d-lui Forgaci a făcut asupra publicului mare efect.

După orățiunea aceasta care a tratat despre istoricul școlii reale gr. or. a vorbit d. A. Vitenco în românește despre însemnătatea școlii reale pentru Bucovina. Iată textul orățiunii d-lui Vitenco:

*Excelența Voastră,
Prea onorat auditoriu.*

Școala reală cu scopul său științific-practic e de o însemnătate foarte mare pentru Bucovina. Ea e menită pe de o parte să înlocuiască cu cursul său inferior așanumitele „Bürgerschulen“, adică acele școli medii cari au de scop să mijlocească cunoștinți pentru viața practică și cari ni lipsesc în țară, pe de altă parte grijește cursul superior în special de pregătirea elevilor pentru tehnică, academia de agricultură și silvicultură, pentru academia montanistică, pentru academia de comerț și pentru alte institute de învățatură mai înaltă.

Bucovina fiind o țară agricolă are trebuință de bărbați școliți la tehnică și mai ales de specialiști cari să fie în stare a exploata în mod rațional bogățiile pământului. Din punctul acesta de vedere ar trebui așadar să se deie școlii reale în țară o importanță mai mare.

Pentru exploatarea pădurilor trebuie oameni cari să fi cercetat academia de silvicultură, pentru ameliorarea câmpiilor mlășticioase și neroditoare trebuie specialiști dela academia de agricultură, dru-

murile de fier și regularea râurilor precum și construirea de poduri și șosele cu scopul de a înlesni comunicația recer deasemenea bărbați cu o pregătire specială. D'apoi clădirile publice și casele particularilor din orașele țării noastre cari sunt în deplină dezvoltare nu le-ar putea face oare bărbați ieșiți din rândurile popoului băștinaș? Trebuie Bucovina să recurgă numai decât la ajutorul oamenilor din alte provincii și din alte țări?

Și la exploatarea subsolului nu ar fi timpul suprem să ne gândim? Dacă țara ar avea destui bărbați școliți în științele tehnice e foarte probabil că aceștia ar fi în stare să scoată bogății și de supt pământ precum e cărbunul fosil și petrolul, ceea ce ar aduce economia țării la o înflorire neașteptată. Căci tehnicianii dacă s'au priceput la atâtea lucruri de cari se minunează lumea precum sunt de bunăoară avioanele dirigeabile cu cari te poți ridica până 'n nori și la multe alte opere folositoare omenirii vor fi ei în stare a asigura și dezvoltarea economică și industrială a țării noastre.

Terenul pentru o spornică activitate a școlii reale e deci în Bucovina destul de potrivit. Din trecutul școlii reale gr. or. se poate vedea că ea nici odată n'a avut lipsă de școlari, ba numărul acestora a sporit așa de mult în cele două decenii din urmă, că statul a văzut necesitatea de a crea o a doua școală reală în Cernăuți.

Un frumos număr de arhitecți și ingineri, foști școlari ai școlii reale gr. or. în Cernăuți, sunt împrăștiți astăzi prin toată lumea și sunt căutați nu numai în Europa dar și în alte continente, precum în: Africa, America, Azia ba chiar și în Australia. Dar ce folos dacă puțini se întorc ca să-și puie puterile și știința în serviciul țării care i-a crescut.

Serviciul acesta îl poate aștepta Bucovina în prima linie dela acei fii ai săi cari din moși-strămoși sunt legați de pământul străbun și simt în inima lor dorul de a se întoarce în țara unde li-a fost leagănul.

Dar școala reală tocmai de aceștia a avut până acuma așa de puțini. E foarte regretabil să constatăm, că din întreg numărul școlariilor cari au cercetat școala reală gr. or. în decursul acestui jumătate de veac, cei de confesiunea ortodox-orientală ajung să formeze abia a șaptea până chiar a opta parte unde școala aceasta dela început era menită în prima linie pentru aceștia. Aceasta vădește un prea slab interes al populațiunii rurale pentru studiile reale.

Dar vina nu este a institutului și nici a înființătorilor săi, ci e de căutat în împrejurarea că poporul dela țară nu a fost aproape defel informat despre rostul acestei școale și n'a putut pricepe încă cât de mare folos îi aduc omului studiile reale. De informarea și lămurirea poporului pot griji însă numai acei intelectuali, cari stau în nemijlocit contact cu poporul. Sarcina aceasta rămâne dar în sama onorațiilor preoți și învățători. Apelez cu toată insistența către onor. preoțime și învățătorime să binevoiască a lucra și în privința aceasta. Țăranul singur de unde să știe care școală să aleagă pentru feciorii săi dacă el în cele mai multe cazuri nici ideie n'are că pe lângă „școala lătinească“ mai există în Bucovina și o altă școală secundară.

Dacă țăranul însă se poate scuza pentru nepriceperea sa, nu e tot așa la intelectuali cari și ei s'au făcut vinovați de o indiferență neexplicabilă față de studiile reale. Și astăzi unde școala reală nu numai că a trecut peste începuturile anevoioase ale sale, ci și-a croit un teren larg de activitate și și-a menținut poziția în mod demn prin jumătate de secol și s'a dovedit în vremea aceasta ca o școală secundară de prima ordine nu mai are nici un rost rezerva publicului față de institutul care are multe momente de îndreptățire dacă nu chiar de preferință față de gimnaziu.

Acuma e timpul suprem, credem, ca populația băștinașă din Bucovina să deie mai mare atenție acestei școale care pe lângă funcționari mai e în stare să ne deie și bărbați cari să ne deschidă calea spre bogății necunoscute creând o industrie în țară și sporind fertilitatea solului.

Tinerii noștri nu trebuie să aspire numai la funcții de stat, ci trebuie să caute a deveni și factori însemnați în ramuri de activitate ce produc valori indispensabile pentru viață.

Să luăm pildă dela alte neamuri la cari reala se bucură de mai mari simpatii, precum la Francezi de bună oară. În Franța, unde școala reală e de dată mult ai recentă ca în Austria, poporul a înțeles pe deplin însemnătatea studiilor reale pentru revoluția ce se petrece pe terenul științelor și pe terenul vieții economice. Școalele reale sunt în Franța peste măsură de frecventate și gimnaziile rămân aproape deșerte. Starea aceasta de lucruri a spăriat pe aderenții studiilor umaniste cari s'au și pus energie la lucru, au format o ligă puternică „Ligue pour la culture française“ în fruntea căreia stau bărbați iluștri și combat reala cu toată vehemența pentru a salva nu numai vaza, dar chiar și existența gimnaziului.

Să nu desconsiderăm dară nici noi școala reală care e un institut eminent de cultură și creștere al prezentului și care, după cele ce se petrec în civilizația popoarelor samănă că va avea și în viitor un rol însemnat. Și populația noastră rurală trebuie lămurită și ea asupra cursului vremii dacă e să nu rămânem în urma celorlalte nații în țară, cari până acuma au știut mai bine a se folosi de școala reală.

În sfârșit să-mi fie îngăduit a adresa câteva cuvinte către prea venerabilul consistor arhiepiscopesc. Țin de o prea plăcută datorință a mea, ca fost elev și actual profesor al școalei reale, ca să exprim dela locul acesta prea venerabilului consistor cea mai profundă mulțămire pentru jertfele ce le-a adus până acuma pentru susținerea acestui institut înzestrându-l cu cele necesare ca învățământul să poată corespunde în toată privința cerințelor ce se reclamă dela un institut modern. Îmi permit însă a adresa și rugămintea ca prea venerabilul Consistor să binevoiască și pe viitor a da școalei reale acelaș ajutor ca să-și poată ea împlini misiunea sa culturală răspândind știință și împărțind bunăcreștere la generațiile viitoare.

Și ca institutul acesta să poată aduce roadele dorite, rog, prea venerabilul consistor să binevoiască a avea în vedere crearea de stipendii pentru acei absolvenți vrednici și talentați ai școalei reale, cari ar fi în stare să prourmeze studiile la tehnică cărora însă li lipsesc mijloacele necesare. Aceasta ar fi și un îndemn pentru mulți de a se dedica studiilor reale.

Au urmat apoi și alte orațiuni foarte interesante și, în semn de recunoștință, a predat un fost elev al școalei reale d-lui consilier Mandicevski o cărtică de îdepunere cu suma de peste 11 mii de coroane, rezultat al colectei făcute între foștii elevi ai acestei școale. Din veniturile sumei colectate are să se creeze un stipendiu pentru absolvenți ai școalei reale cari ar dori să continue studiile lor la tehnică, dar n'au mijloace.

În fine au recitat elevii diferite poezii între cari remarcăm poezia română „Moștenirea din străbuni“ scrisă anume cu ocazia jubileului de fostul profesor al acestei școale d. V. Vitenco. — Seara a avut loc un banchet în „Hotel Central“, la care au luat parte 100 de persoane. Cu aceasta s'au încheiat serbările jubilar ale școalei reale gr. or.

D. A. D. Xenopol în Cernăuți.

Cu ocazia venirii marelui istoric A. D. Xenopol și a poetei Riria la Cernăuți, a avut loc în 4 Maiu o șezătoare literar-muzicală a societății pentru cultură la care d. A. D. Xenopol a ținut conferința sa: „Despre originea poporului românesc“.

D. T. Stefanelli, vicepreședintele societății pentru cultură, deschide șezătoarea și bineventează pe oaspeți în numele Românilor bucovineni, apoi începe savantul istoric conferința sa, care a ținut încordată atenția publicului timp de o oră și un sfert. Cu greu vom mai auzi vre-odată noi Bucovinenii istoria neamului nostru în cuvinte atât de alese și de idătătoare de viață, cum ne-a fost dat să o auzim din gura d-lui Xenopol. Tot trecutul nostru dela Traian încoace l-am văzut trecând aieva în icoane vii pe dinanitea noastră. L-am văzut pe Traian venind cu legiunile sale spre Sarmisegetuza, ca să răsbune pata făcută de Domițian imperiului roman. L-am văzut pe Decebal cum se pregătește de luptă cu Traian, întrebuițând artă și meșteșug militar roman. L-am văzut pe Traian învingând pe Decebal rupând tratatele de pace și începând din nou războiul, l-am văzut apoi pe Traian ducând o luptă de război, iar pe Decebal murind pe ruinele patriei sale. Putem fi mândri de așa înaintași, a zis d. Xenopol și să ne bucurăm că în poporul românesc este vlagă, având doară trupul dela Daci și capul dela Romani. D. conferențiar a mai amintit, că numai caracterul roman nu l-a moștenit poporul român și ne dă exemplu pe Albanezi, care ca și noi nu sunt fermi în întreprinderile lor, deci caracterul nostru e trăc de origine. Dară să nu ne supărăm, urmează d. Xenopol, căci se poate ivi o schimbare în caracterul nostru și ne poate face cei mai rezoluți și stătornici oameni. Aici ne dă drept exemplu pe Germani, care după anul 1871 din oameni visători și idealști s'au făcut practici și realiști. Acelaș an i-a schimbat și pe Francezi, observă d. conferențiar.

Nu se poate scrie în câteva cuvinte despre frumusețea limbii, toate figurile și comparațiile atât de rare, în care ne-a vorbit d. Xenopol. Atâta se poate spune, că d-sa ne cunoaște foarte bine, că ne-a vorbit ca să-l înțelegem.

După ce sfârșește d. Xenopol în aplauzele publicului, fiind chemat de repetite ori la rampă, declamă d-na Riria din poeziile sale cu o precizătate și cu o melodie a vocii sale care a cuprins inimile tuturor.

Societatea „Armonia“ sub conducerea d-lui A. Liteanu a cântat „La arme“ și „Morariul“, iar d. Vască stud. în teol. a declamat „La Rovine“.

Documente.

O carte domnească din 1662, prin care se dă o sentință*).

+ Io Istrate Dabijea voevoda etc. datam cartea domniei mele slugei noastre lui Neculaiu Murguleț să fie tare și puternic cu cartea domniei mele a opri și a ținea o parte de moșie din sat din Lehăceani: cu vecinii din Mihalcu, care parte de moșie iaste a frăținesău a Ursului pentru care parte de moșie au fost zălojită de fraate său Ursul, și apoi au răscumpărato Neculaiu și fratesău Dumitrașco, după aceea Ursul au întorsu banii frăținisău lui Nicolaiu, iară banii lui Dumitrașco nu iau întorsu, deci sau părăt și de față înaintea noastră Dumitrașco, cu fratesău cu Neculaiu și domnia mea iam giudecat ca să întoarcă Neculaiu banii frăținisău lui Dumitrașco, care au dat la răscumpărătura moșiei, iară Neculaiu ca să aibă a ținea moșia partea Ursului cu tot vinitul pânăi va întoarce Ursul banii. De acia își va lua moșia, iară până nu va da banii să țină Neculaiu moșia și nime să nu cuteze a ținea sau a opri preste cartea domniei mele.

+ Saam etc. (= singur) (L. S.) u ias vlt. 7170 (= 1662) (Ghenariu 18).

* * *

O carte domnească din 1706, prin care se dă o poruncă*).

+ Io Antioh Costantin voevoda etc., datam carte domniei mele lui Lupașco Murguleț ca să fie volnic cu carte domniei mele ași ținea și a popri a sa dreaptă ocină și moșie din sat din Mihalce cei la ținutul Cernăuților despre ginerii Stroescului despre Tcader Dămian și despre Ștefan. Volcinschii pentru o carte ce arată ei dela Petriceico Vodă, carei dată la mâna Stroescului ca să poprească partea lui Murguleț ciau fost logf. al doile din Mihalce, pentru niște bucate ce iau fost luat Petriceico Vodă pentru vina lui, care aici arată Lupașco și cu marturie dela slujitorii de Burnești carii au fost ei atunci împreună cu Murguleț când au prins pe Stroescul, și iau luat bucatele scriind pecum acele bucate a Stroescului leau dat toate la sulgerie, de leau dat tain slujitorilor

*) Documentele în original nu le mai posed. căci le-am împrumutat înainte de vr'o 5 ani reposatului Iancu cav. de Volcinschi și nu le-am mai căpătat înapoi.
Emilian Popescu.

iar la casa lui Murguleț nici una nau mârșu; pentru aceae să aibă Lupașco aș ține moșie cu bună pace despre ginerii Stroescului până or vini la divan și atunci precum va alege divanul așa va hi și nime să nu ste înpotriva cărții domnii mele.

U Ias let 7214 (= 1706) Av 10.

* * *

Isvod de zestre, *)

(Timbru sigil „30 Kreuzer“).

care astăzi la zi de mai gios înșamnătă cu vrere milostivului Dummnezău au bine voit dumnii Ancuța născuta din Constatin Paunel, măritată după întâiul soț Nicolai Boșneagă, însă după al doile soț Vasiliică Sorocéan, a arăta zestre din bună și sloboadă voae fiicii Dum.-sale dela întâiul soț anume Ancuța Boșneag, care cu pronie premilostivului Ziditori s'au învoit de bună și sloboadă voae sa a să căsători cu Dum.-lui Mihălatii Pociitar stăpănitriu părții de moșie din Valeva — precum urmează:

1-tăiu: Dau din bună și sloboadă voe me fiicii mele de mai sus numită, din parte de moșie me ce o am în satul Valeva care și să trage dela tatăl meu Constantin Paunel drept parte frășcă: precum din câmp de arat, fânaț, saliste, toloacă, poddani, orânda — i proci: în scurt tot locul și din tot venitul ce să află și ș'ar mai afla pe sus numita parte de moșie — cu aceasta adaogem ca născândusă încă din trupul meu mai mulți copii totuș să fie îndatoriț aș trage drept parte frășcă în tot locul un copil ca și altul — la aceasta sus arătată parte de moșie ce am hotărât aice mai sus are să între la stăpănire fiica me de mai sus numita, la doi ani de zile, adecă la sfânt. m. Dimitrie anului 1845.

2-le. in parte de moșie tot în satul Valeva care mi să trageț după maica me Ilinca ce o are de la tatăl meu Constantin Paunel, dau de așjdere drept parte frășcă în tot locul și din tot venitul cum voi scoate la stăpănire me, de așjdere și din parte care am dar de la fratele meu Vasiliică Paunel dau tot parte frășcă în tot locul cum voiu scoate la stăpănire me.

3-le. Din parte de moșie din satul Mihălce a răpousatului soțului meu celui întâiu Nicolai Boșneag, are săș tragă fiica me mai sus numita până la moarte me o a treia parte în tot locul și din tot venitul, precum câmp de arat, fânaț, imaș, toloacă, orânda, poddani iproci, care parte la întâi Noemvrie c. n. acestui

*) In posesia d-lui Ioan Boșniag, profesor la școala normală în Cernăuți.

an fără vreo împiedecare are săș ieie la stăpânire — însă după moarte me drept în giumătate cu fratele ei Vasilică Boșneag — de așidere și din bani ce să află la depozit are săș tragă drept în giumătate.

Spre mai bună încredințare, și ținere în samă acestui izvod de zestre am iscălit prin dare condeiului și punere degetului pe sămnuț crucii, în fața a poftiților martori.

S'au făcut în satul Mihalce la 23 Iulii c. n. 1843.

Ion Boșneag, ipitrop cu voea și blagoslovenie me.

+ Ancuța Paunel, măritată după al 2-le soț Sorocean, maică.

Pe pofta dum.-sale am iscălit și sănt martor Ion Tomovici.

+ Vasilică Sorocean soțul a mai sus iscălitei — am iscălit Tomovici.

* * *

O mărturie din Vilavce. *)

Noi șhahta din Vilavce Ștefan Mihovan și Andronachii cumnat lui Ștefan Mihovan, dăm aceasta a noastră scrisoare la mâna Tomii Baranovschii ot Căbești, nepotului nostru depe maică, iar nu de pe tată, precum știm această și putem și cu sufletele noastre îndrepta cine au fost tată maicii noastre, iar bărbatul cel dintăiu au fost Ghiorghită pe poreclă Lastivca, iar Ghiorghită au fost ficiorul alui Dumitraș Lastivcă și au fânut după săne fămeie, fată alui Michițiu pe care au luat-o de fată mare și au trăit cu dânsa trii ani și au născut pe Safta, după aceia au rămas văduvă că pe bărbatul ei l'au înpușcat la oaste și au murit, după acie s'au măritat Erina după Toader Mihovan, iar fetei acie a Saftai i-au fost vitreg Toader Mihovan, că acie au fost fata alui Ghiorghită Lastivcăi, iar nu alui Toader Mihovan, că Toader Mihovan au fost văduvoi când au luat pe Erina fată Micuțiu și ea încă au fost vădovă și au adus la dânsa 2 băiat, fete, ceau avut făcut cu fămeia ce dintăiu, ce mai mare au fost Anița pe care au măritat-o după Lența den Boenciuc, iar alta fată au fost Erina, care au măritat-o după Vasăli ot Străin, iar pe hiastra Safta Toader Mihovan cu fămie sa Erina, adecă pe fată alui Gheorghită Lastivcăi au măritat-o după Andrei Baranovschii, atunci au trăit la Dubovăț când au măritat-o după bărbat, iar trăind împreună cu săne Toader Mihovan cu Erina au făcut șasă copii, trii au murit iar trii au rămas ce sunt și acmu unul Ștefan, alta Nastasie al treile Nicolai: Ștefan trăiește iar pe Nastasie au măritat-o după Andronachii și

*) In posesia d-lui Ioan Drafta.

și au trăit multă vreme apoi au murit iar Andronachii încă trăește și acum cu copiii săi, adecă ginerele, iar Nicolai iar au murit, dar feciorii lui trăesc; după acie Andrei Baranovschii care au luat pe Safta fata alui Gheorghită Lastivcăi s'au preuțit și au fost preut; trăind cu Safta împreună au făcut pe Toma, iar Toma Baranovschii care este fecior a lui Andrii Baranovschii să împărțește cu noi dipi mama noastră Erina pe cătă parte este, iar dipi tată nostru pe cătă parte este nu-i dăm nici i-om da-o, că nu-i vini să i-o dăm, că după cum nu ne amestecăm noi dipi moșul său Gheorghită Lastivca, și depe măsă Safta, fata alui Gheorghită Lastivca, așe și el nu să amestică la noi, depe tatăl nostru. Spre aceasta ne iscălim și cu sufletele noastre rădicăm, și omi sta și la giudecată. Spre mai bună credință punem sămnul sfintei cruci, April: calend. n. 30, 1805 (?).

Eu Ștefan Mihovan unchiul lui Tomii de pe mamă. Eu Andronachii cumnat lui Ștefan. Eu Fteodor săn Nicolai Mihovan. Eu Ioan Onciul ficior Gheorghității vărul lui Ștefan spre aceasta mărturisesc. Eu Maței Mohorātu cu sufletul meu rădic că așe este.

Știri mărunte.

Cazuri de moarte. În 5 Maiu a trecut la cele eterne în suburbiul Caliceanca d-na Ana de Cocea născută de Tăutul în vârstă de 67 de ani. Fie-i țerina ușoară! — Zilele aceste a reposat în Cernăuți d-na Maria de Tușinschi în vârstă de 65 de ani.

Hirotonire. D. Octavian Pauliuc, diacon, fu hirotonit preot de Exc. Sa Dr. Vladimir de Repta.

Numire. Părintele Petru Străinu fu numit paroh în Țurenii. Felicităm!

Numiri la direcția bunurilor. D. George Lucan, oficial de contabilitate, fu numit revident. — D-nii Ioan Bancescul și Ioan cav. de Calmuțchi, asistenți de contabilitate, fură numiți oficiali.

Nobilitare. D. Ioan Mintici, proprietar în Ivancăuți, a căpătat dreptul dela c. r. guvern să poarte titlul „cavalier de“ pe baza documentelor sale familiare.

Membri fundători. D. Victor Olinschi, profesor la școala reală gr. or. în Cernăuți, a donat acum un an soc. pentru cultura și literatura română în Cernăuți biblioteca sa beletristică care conține un foarte frumos număr din cele mai nouă opere românești.

Comitetul societății pe lângă mulțămita ce i-a exprimat în scris la timpul său onoratului donator a hotărât în ședința din 12 Maiu a. c. să-l înscrie pe d. Olinschi pe baza donațiunii făcute în lista „membrilor fondatori“.

Dela direcția de finanțe. Ni-a sosit la redacție un articol lung despre persecuțiunile la care sunt expuși funcționarii români la Direcția de finanțe în Cernăuți. Se aduce dovezi concrete cum fiecare venetic se crede îndreptățit a lovi în funcționarii români, a-i șicana și a-și bate joc de dânsii. Vom reveni mai pe larg în numărul proxim.

Serată. Societatea acad. teologică rom. „Academia ortodoxă“ aranjează Marti în 3 Iunie st. n. a. c. în sala „Casei germane“ din loc o serată sub președinția de onoare a d-lui Dionisie cav. de Bejan. Prețul de intrare: 4 cor. de persoană. Loja 20 cor. Începutul la orele 9 seara. — Jumătate din eventualul venit e menit pentru „Societatea pentru cultură și literatură“ pentru cele mai ardente scopuri naționale.

„Armonia“ va reprezinta Vineri la 6 Iunie c. în teatrul municipal, o piesă teatrală, și anume „Sanda“, în trei acte, de Al. G. Florescu.

Trupa „Petre Liciu“. Trupa de teatru „Petre Liciu“ care până acuma a dat excelente reprezentații în Cernăuți și la țară s'a hotărât să vie la Bucovina și în anul acesta ca să deie o serie de reprezentații în capitală și în provincie. Trupa vine sub conducerea d-lui C. Belcot, artist-societar al Teatrului Național din București și cunoscut publicului din anii trecuți. Să respătim jertfa ce o aduce trupa de teatru venind dela București și să ne prezintăm în număr mare la toate reprezentațiile. Reprezentațiile vor începe în Cernăuți după 15 Iunie c. Vom reveni în numărul viitor.

Petrecere populară. Filiala „Societății damelor române din Mihalcea“ aranjează Duminică în 1 Iunie c. o petrecere populară împreună cu cântări, recitări și dans. — Intrarea de persoană pentru inteligență 1 cor., pentru popor 20 bani. — În caz de timp nefavorabil se va amâna petrecerea pe Dumineca viitoare.

Prelegerile d-lui Dr. Nistor. Relativ la prelegerea d-lui dr. Nistor din Câmpulung care prin sinceritatea expunerilor sale a jignit susceptibilitatea politicianismului de gașcă și a trezit în coloanele foilor de partid o discuție animată, ne-a sosit o declarație din partea societății „Rarăul“ din Câmpulung căreia îi facem loc:

mai jos. Ne miră mult că acel spirit de politicianism interesat care adesea rămâne indiferent față de chestii vitale ale noastre precum sunt: chestia școalelor particulare și într-o privință chiar și chestia noastră bisericească s'a deșteptat la glasul unui bărbat care n'a vorbit cu alt scop decât să lumineze și să lămurească opinia publicului. Ne-ar părea bine și ne-ar aduce chiar foloase reale dacă politicianii ar fi tot așa de susceptibili în poziția lor față de Ruteni de bună oară, dar chiar aici ei se fac adese a nu auzi și a nu vedea din considerații de „politică superioară“. — Iată textul declarației:

„Societatea clubul român „Rarăul“, în urma notiței „Prelegerile d-lui dr. Nistor“ din n-rul 68 dela 19 Aprilie a. c. al ziarului „Viața Nouă“, se vede necesită să declare relativ la prelegerea din Câmpulung „Ideile conducătoare din politica bucovineană“, prelegere ținută la învitarea și rugăminta insistentă a comitetului, că expunerile d-lui prof. univ. dr. I. I. Nistor au fost strict științifice, căutând pe baza documentelor să arete dezvoltarea politicei bucovinene în trecut. Iar observările relativ la politica din anul 1902 încoace au fost numai observări principiare de știință politică, constatând fără nici o părtinire și în mod obiectiv atât calitățile cât și scăderile politicei din acest timp. Conferința, care a durat aproape două ore, a fost ascultată cu mult interes, făcând o impresie deosebit de bună asupra numărșilor ascultători. Dovada cea mai bună au fost aplauzele prelungite și dese, cari au subliniat cu multă stăruință toate conclusiunile și afirmațiunile la cari ajungea conferențiarul.

Societatea „Rarăul“ nu poate fi decât adânc recunoscătoare d-lui prof. univ. dr. I. I. Nistor pentru această prelegere și-l roagă, ca și pe viitor să-i păstreze aceeaș bunăvoință“.

Eus. Constantinovici, preș., D. Cozmiuc, secretar.

Societatea „Școala Română“ în Cernăuți, aduce la cunoștința publicului că a făcut un angajament cu una din cele mai de frunte și mai bogate societăți de asigurare din Austria întregă cu „Assicurazioni Generali“ din Triest. Din apelul lansat de „Școala Română“ extragem următoarele:

Societatea „Assicurazioni Generali“ a făcut publicului românesc tarife speciale în anumite cazuri de asigurație pe viață și s'a declarat învoită, ca o mare parte din proviziunile, ce vor rezulta din asigurările încheiate la indemnul „Școalei Române“, să treacă pe sama acestei societăți românești. În fine „Assicurazioni Ge-

nerali" a pus în vedere să primească și funcționari români. A releva cu acest prilej marea însemnătate economică a asigurațiilor pe viață și pe moarte, pare lucru de prisos, de oarece fiecare om cuminte știe că astăzi nu se află nici un mijloc probat și mai potrivit pentru a-și îngriji nevasta și copiii, decât asigurarea pe moarte și viață. Apelând deci la simțul d-voastre de Român, ne rugăm cu toată insistența, ca în caz că v'ați hotărî să faceți o asigurare, s'o faceți aceasta numai la „Assicurazioni Generali" care oferă pentru Români la intervenția „Școalei Române" condițiunile cele mai ușoare și mai priincioase. Polițele de asigurare vor trebui să poarte în toate cazurile, ce ne privesc pe noi, vizul și stampilia societății „Școala Română din Cernăuți".

Fraților Români! În acest fel veți îndeplini o îndoită datorință, îngrijindu-vă pe de o parte familia și contribuind pe de altă parte la progresul și prosperarea națiunii noastre. Pentru cei interesați stăm la îndemână atât noi, cât și funcționarii și reprezentanții societății „Assicurazioni Generali" în Cernăuți, strada Dr. Rot Nr. 7 cu sfat și informațiuni de oricare natură".

Pentru societatea „Școala Română" din Cernăuți: Prof. Dr. V. Gheorghiu, președinte; Prof. A. Bugar, referent.

Societatea culturală română „Junimea" din Craiova, va face o excursie în Bucovina la începutul lui Iunie st. n. La excursie vor lua parte și mulți artiști și artiste dela teatrul național din Craiova, care vor reprezenta pieza lui Negruzzi: „Doi țărani și cinci cărlani". De remarcat este faptul, că și d. Iancu Anestin, creatorul lui „Barbu Lăutarul" va vizita Bucovina și vom avea fericirea să-i ascultăm creațiunea. Nu mai puțin însemnată pentru noi Bucovenenii este vestea, că și d-na Fărcașianu, cunoscută publicului nostru prin vocea sa plăcută, dimpreună cu artisteie d-șoarele K. Ionescu și M. Constantinescu și artiștii societari d-nii P. Nicolau și I. Stănescu ne vor onora cu debutul d-lor. Membrii societății vor cânta, vor dansa jocuri naționale și vor aranja figuri de ordine. Se vor da trei reprezentații, una în Cernăuți, a doua în Câmpulung și a treia în Suceava. Excursioniștii cam 100 de toți, vor vizita și Putna. Credem că publicul românesc și mai ales studențimea, care la cel de-al doilea congres studentesc din Craiova, a fost atât de bine primită și s'a întors împăcată, își va achita o datorie sfântă lucrând din răputeri, ca un „Anestin" să-l facă pe „Barbu Lăutariul" înaintea unui auditor considerabil. — Amănunte mai detaliate se vor publica în ziare și se vor afișa de cu bună vreme.

Iarăș d. Kolbenheyer.

Înainte de două luni am denunțat cazul că direcțiunea „Școalei de meserii din Cernăuți“ (k. k. Gewerbeschule) a distribuit mulți ani dearândul suma anuală de 1200 cor. ce incurgea din fondul religiosar pentru sprijinirea elevilor de confesiunea greco-orientală contrar dispozițiunilor după cari ar avea să se facă distribuirea acestei subvențiuni. Direcțiunea numitei școale cu atât mai greu a păcătuit trecând peste dispozițiunile satorite și distribuind banii fondului la elevi de confesiunea catolică, îndeosebi la cei de naționalitatea germană, întrucât aceste dispozițiuni s'au fixat la expresa voință a M. S. — M. S. Împăratul a poruncit ca din veniturile fondului gr. or. să se sprijinească cu suma de 1200 cor. pe an elevii gr. or. ai „Școalei de meserii“ din Cernăuți pentru a încuraja și a îndemna în așa fel populația băștinașă la îmbrățișarea meseriilor, d. consiler guvernial Kolbenheyer află că e mai bine a se da banii aceștia la elevi de naționalitatea și confesiunea sa, lăsând fără ajutor pe cei de confesiunea ortodoxă.

Cu procedura această d. Kolbenheyer nu numai că s'a dovedit preocupat și intolerant față de majoritatea populației băștinașe, dar d-sa s'a arătat și rău și necredincios funcționar al statului desconsiderând o prea înaltă dispozițiune.

Și guvernul odată ce are dovadă că d. Kolbenheyer în funcțiunea sa de conducător al unui institut menit pentru toată țara fără privire la confesiune și naționalitate porcede incorect și cu preocupare față de populația ortodox-orientală ar trebui imediat să-l înlătore de la conducerea „Școalei de meserii“ trimitându-l în pensie. Totodată trebuie înaltul Guvern să caute a repara strâmbătatea ce au suferit-o elevii de confesiunea greco-orientală de la institutul acesta prin procedura condamnabilă a directorului care a înstrăinat banii de la menirea lor. Repararea aceasta nu se poate însă face prin simplul ordin că „in Hinkunft“, adică în viitor, banii din fond au să se întrebuinteze conform dispozițiunii de-acum 16 ani, ci noi o înțelegem astfel ca cei vinovați să fie obligați a restitui banii folosiți contrar dispozițiunilor, și sumele restituite ulterior să fie readuse la menirea lor adevărată.